

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚII UNITE

HOTĂRÂREA nr. 3
Ședința din 30 iunie 2021

Sub președinția doamnei judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, prin videoconferință, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. c) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a întrunit pentru sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului de constituționalitate, înainte de promulgare, asupra *Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (PL-x 125/2021; L196/2021).

Sesizarea este legitimată constituțional de dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și de prevederile art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd dreptul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Din totalul de 105 judecători în funcție, au fost prezenți 84 judecători.

În urma dezbaterilor, deliberând, Secțiile Unite au hotărât să fie sesizată Curtea Constituțională cu privire la:

1. neconstituționalitatea *Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (PL-x 125/2021; L196/2021) în ansamblul său, în raport cu prevederile constituționale ale art. 61 alin. (2) și ale art. 75 referitoare la principiul bicameralismului;

2. neconstituționalitatea dispozițiilor articolului II pct. 1 și 2 [art. 79¹ alin. (3) și art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004] în raport cu prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5), sub aspectul exigențelor privind calitatea legii;

3. neconstituționalitatea dispozițiilor articolului II pct. 1 și 2 [art. 79¹ alin. (3) și art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004] în raport cu prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție, referitoare la principiul egalității în drepturi;

4. neconstituționalitatea dispozițiilor articolului II pct. 1 și 2 [art. 79¹ alin. (3) și art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004] în raport cu prevederile art. 131 alin. (1) din Constituție referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept.

1. Încălcarea art. 61 alin. (2) și a art. 75 din Constituție privind principiul bicameralismului. Motiv de neconstituționalitate extrinsecă.

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x 125/2021; L196/2021) încalcă dispozițiile art. 61 alin. (2) și ale art. 75 din Constituție, prin nerespectarea principiului bicameralismului, în accepțiunea conferită de jurisprudența Curții Constituționale.

Așa cum se reiterează în considerentele Deciziei nr. 679/2020 (publicată în M. Of. nr. 1046 din 9 noiembrie 2020):

30. Curtea (...) a dezvoltat prin deciziile sale o veritabilă doctrină a bicameralismului și a modului în care acest principiu este reflectat în procedura de legiferare. Astfel, principiul bicameralismului se reflectă nu numai în dualismul instituțional din cadrul Parlamentului, care este format din Camera Deputaților și Senat, ci și în cel funcțional (...).

31. Ca urmare, dezbateră parlamentară a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenul celor două Camere ale Parlamentului. Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze, ceea ce contravine principiului bicameralismului (Decizia nr. 472 din 22 aprilie 2008, publicată în M. Of. nr. 336 din 30 aprilie 2008, și Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, publicată în M. Of. nr. 260 din 13 aprilie 2017, paragraful 53).

32. Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care, prin procedura parlamentară, se încalcă principiul bicameralismului, și anume: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două

Camere. Întrunirea celor două criterii este de natură a afecta principiul care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, din procesul legislativ a primei Camere sesizate (Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în M. Of. nr. 358 din 28 mai 2009, Decizia nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în M. Of. nr. 291 din 4 mai 2010, Decizia nr. 1533 din 28 noiembrie 2011, publicată în M. Of. nr. 905 din 20 decembrie 2011, Decizia nr. 62 din 7 februarie 2017, publicată în M. Of. nr. 161 din 3 martie 2017, paragraful 29, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, precitată, paragraful 54, Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, publicată în M. Of. nr. 586 din 21 iulie 2017, paragraful 44, Decizia nr. 561 din 18 septembrie 2018, publicată în M. Of. nr. 922 din 1 noiembrie 2018, paragraful 34, Decizia nr. 404 din 6 iunie 2019, publicată în M. Of. nr. 580 din 16 iulie 2019, paragraful 77, și Decizia nr. 154 din 6 mai 2020, publicată în M. Of. nr. 398 din 15 mai 2020, paragraful 65).

33. (...) Modificările aduse formei adoptate de Camera de reflecție trebuie să cuprindă o soluție legislativă care păstrează concepția de ansamblu a acesteia și să fie adaptate în mod corespunzător, prin stabilirea unei soluții legislative alternative/complementare care nu se abate de la forma adoptată de Camera de reflecție, în condițiile în care aceasta este mai cuprinzătoare sau mai bine articulată în cadrul ansamblului legii, cu realizarea anumitor coroborări inerente oricărei modificări (Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016, publicată în M. Of. nr. 134 din 21 februarie 2017, paragrafele 37 și 38).

Examinarea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x 125/2021; L196/2021), din perspectiva doctrinei bicameralismului dezvoltată în jurisprudența Curții Constituționale, conduce la concluzia că, în procedura de legiferare, au fost încălcate dispozițiile art. 61 alin. (2) și ale art. 75 din Constituție, întrucât forma adoptată de Senat modifică substanțial obiectul de reglementare, configurația și conținutul legii adoptate de Camera Deputaților.

Astfel, forma adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră de reflecție, are ca obiect de reglementare exclusiv modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Spre deosebire de forma adoptată de Camera de reflecție, forma adoptată de Senat, în calitate de Cameră decizională, nu se limitează la modificarea și completarea Legii nr. 303/2004, ci extinde obiectul de reglementare la modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, reconfigurând forma adoptată de Camera Deputaților.

Modificarea substanțială a obiectului de reglementare și a configurației rezultă, în primul rând, din titlul diferit al legii în forma adoptată de Camera

Deputaților - Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor - în raport cu titlul legii în forma adoptată de Senat - Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Această modificare substanțială a obiectului de reglementare și a configurației rezultă, în al doilea rând, din diferențele privind structura legii în forma adoptată de Camera Deputaților - care cuprinde un articol consacrat modificării și completării Legii nr. 303/2004 și un articol dedicat republicării acesteia - în raport cu structura legii în forma adoptată de Senat - care, în locul articolului privitor la republicarea Legii nr. 303/2004, cuprinde un articol nou consacrat modificării Legii nr. 304/2004.

Prin urmare, Senatul, în calitate de Cameră decizională, a modificat atât obiectul de reglementare, cât și configurația legii în raport cu forma adoptată de Camera Deputaților, transformând-o dintr-o lege de modificare și completare a unui act normativ unic (Legea nr. 303/2004) într-o lege de modificare și completare a două acte normative distincte (Legea nr. 303/2004 și Legea nr. 304/2004). În acest context, se impune mențiunea că, deși forma inițială a propunerii legislative preconiza modificarea Legii nr. 304/2004 (avizată negativ de Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea Plenului acestui for nr. 90 din 13 mai 2021), configurația inițială a propunerii legislative nu este de natură să schimbe concluziile privind încălcarea principiului bicameralismului, întrucât respectarea sau nerespectarea acestui principiu se stabilește pe baza diferențelor existente între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului, așa cum rezultă din jurisprudența instanței de contencios constituțional.

Forma adoptată de Camera decizională nu diferă substanțial în raport cu forma adoptată de Camera de reflecție numai din punct de vedere al obiectului de reglementare și al configurației, ci și din punct de vedere al conținutului.

În acest sens, forma adoptată de Camera Deputaților abrogă dispozițiile art. 33¹ din Legea nr. 303/2004 (referitoare la numirea, fără concurs sau examen, în funcțiile vacante de judecător sau procuror) și modifică sau, după caz, completează dispozițiile aceleiași legi în materia transferului judecătorilor și al procurorilor, precum și în materia numirii judecătorilor în funcția de procuror și a procurorilor în funcția de judecător. În schimb, forma adoptată de Senat nu se limitează la abrogarea sau amendarea dispozițiilor menționate din cuprinsul Legii nr. 303/2004, ci modifică dispozițiile cuprinse în Legea nr. 304/2004 referitoare la condițiile minime de vechime în funcția de judecător sau procuror reglementate pentru numirea în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al Direcției Naționale Anticorupție.

Aceste dispoziții - art. 79¹ alin. (3) și art. 87 alin. (2) - se integrează în Titlul III din Legea nr. 304/2004 consacrat Ministerului Public și nu prezintă, din punct de vedere al conținutului lor juridic, elemente de legătură cu dispozițiile abrogate, modificate sau completate din Legea nr. 303/2004.

Modificările aduse dispozițiilor art. 79¹ alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, în forma adoptată de Camera decizională, nu întrunesc exigența de a stabili „o soluție legislativă alternativă/complementară care nu se abate de la forma adoptată de Camera de reflecție”, exigență impusă de jurisprudența Curții Constituționale, ci stabilesc o soluție legislativă distinctă, care privește o lege diferită și care nu prezintă elemente de legătură cu soluțiile legislative stabilite în forma adoptată de Camera de reflecție.

Prin urmare, modificarea Legii nr. 304/2004, adoptată exclusiv de Camera decizională, are drept consecință încălcarea dispozițiilor art. 61 alin. (2) și ale art. 75 din Constituție referitoare la principiul bicameralismului.

2. Încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție sub aspectul exigențelor privind calitatea legii. Motiv de neconstituționalitate intrinsecă.

Potrivit considerentelor Deciziei nr. 155/2020 (publicată în M. Of. nr. 473 din 4 iunie 2020):

75. (...) Curtea a stabilit prin Decizia nr. 420 din 3 iulie 2019, publicată în M. Of. nr. 883 din 1 noiembrie 2019, par. 57, că, potrivit art. 13 lit. a), art. 16 alin. (1) teza întâi, art. 36 alin. (1) și art. 53 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, „Actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care: a) proiectul de act normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune”; „În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative”; „Actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie”; „Dispozițiile de fond cuprind reglementarea propriu-zisă a relațiilor sociale ce fac obiectul actului normativ”. Prin aceeași decizie, par. 59, Curtea a reținut că, deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații ce respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și

previzibilitatea necesare. Totodată, s-a reținut că trebuie avute în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit cărora „Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției”, și cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora, „în România, respectarea [...] legilor este obligatorie”. Astfel, Curtea a constatat că reglementarea criticată, prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă, determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii (a se vedea și Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în M. Of. nr. 116 din 15 februarie 2012, pct. III).

76. Totodată, Curtea a subliniat, prin Decizia nr. 139 din 13 martie 2019, publicată în M. Of. nr. 336 din 3 mai 2019, par. 85, că principiul legalității, prevăzut de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, interpretat în coroborare cu celelalte principii subsumate statului de drept, reglementat de art. 1 alin. (3) din Constituție, impune ca atât exigențele de ordin procedural, cât și cele de ordin substanțial să fie respectate în cadrul legiferării. Curtea a statuat că „regulile referitoare la fondul reglementărilor, procedurile de urmat, [...] nu sunt însă scopuri în sine, ci mijloace, instrumente pentru asigurarea dezideratului calității legii, o lege care să slujească cetățenilor, iar nu să creeze insecuritate juridică”.

Din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale, articolul II pct. 1 și 2 [art. 79¹ alin. (3) și art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004] încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție, sub aspectul exigențelor privind calitatea legii, referitoare la sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, nefiind corelat cu prevederile actului normativ de același nivel cu care se află în conexiune - Legea nr. 303/2004 - și determinând apariția unor situații de incoerență legislativă.

Astfel, prin noile dispoziții ale art. 79¹ alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, Camera decizională a modificat condițiile minime de vechime în funcția de judecător sau procuror prevăzute de lege pentru numirea procurorilor în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al Direcției Naționale Anticorupție, în sensul reducerii vechimii minime de la 10 ani la 7 ani.

În conformitate cu dispozițiile art. 17 alin. (5) din Legea nr. 303/2004, în calculul noilor condiții minime de vechime se include perioada în care procurorul a avut calitatea de auditor de justiție. În temeiul *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 7/2019 privind unele măsuri temporare referitoare la concursul de admitere la Institutul Național al Magistraturii, formarea profesională inițială a judecătorilor și procurorilor, examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, stagiul și examenul de capacitate al judecătorilor și procurorilor stagiați, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul*

judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, durata cursurilor de formare profesională a auditorilor de justiție admiși în anul 2019 este de 2 ani, iar potrivit Legii privind unele măsuri temporare referitoare la concursul de admitere la Institutul Național al Magistraturii, formarea profesională inițială a judecătorilor și procurorilor, examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, stagiul și examenul de capacitate al judecătorilor și procurorilor stagiați, precum și concursul de admitere în magistratură, durata cursurilor de formare profesională a auditorilor de justiție admiși în anii 2021 și 2022 este tot de 2 ani.

Interpretarea corelată a noilor dispoziții ale art. 79¹ alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 cu dispozițiile art. 17 alin. (5) din Legea nr. 303/2004, ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 7/2019 și ale legii anterior menționate conduce la concluzia că noua vechime minimă efectivă în funcția de judecător sau procuror necesară pentru numirea în cadrul structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este de 5 ani.

În schimb, în conformitate cu dispozițiile art. 44 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, condițiile minime de vechime în funcția de judecător sau procuror prevăzute de lege pentru promovarea în gradul profesional imediat superior sunt de 7 ani pentru promovarea în funcția de procuror la parchetul de pe lângă tribunal și de 10 ani pentru promovarea în funcția de procuror la parchetul de pe lângă curtea de apel și la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În temeiul dispozițiilor art. 44 alin. (2) din Legea nr. 303/2004, în calculul acestor condiții minime de vechime nu se include perioada în care procurorul a avut calitatea de auditor de justiție, condițiile minime de vechime prevăzute în art. 44 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 referindu-se la vechimile minime efective în funcția de judecător sau procuror.

În consecință, noile dispoziții ale art. 79¹ alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 nu sunt corelate cu prevederile art. 44 alin. (1) și (2) din Legea nr. 303/2004 - actul normativ de același nivel cu care se află în conexiune -, iar această necorelare generează o situație de incoerență legislativă, în condițiile în care vechimea minimă efectivă de 5 ani necesară pentru numirea în cadrul structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu creează vocația procurorului de a promova la parchetul de pe lângă tribunal și se situează la jumătatea vechimii minime efective prevăzute de lege pentru promovarea în funcția de procuror la parchetul de pe lângă curtea de apel și la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Această incoerență legislativă rezultă pregnant din examinarea normelor de competență prevăzute în art. 36 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură penală în

raport cu noile dispoziții ale art. 79¹ alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004. Astfel, prin art. 36 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură penală, legiuitorul a atribuit în competența tribunalului judecator în primă instanță a infracțiunilor „cu privire la care urmărirea penală a fost efectuată de către Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau Direcția Națională Anticorupție”, stabilind la 7 ani condiția minimă de vechime efectivă pentru judecătorii care soluționează cauzele privind infracțiunile menționate, dar a admis, în mod inconsecvent, în noile dispoziții ale art. 79¹ alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, că urmărirea penală în cazul aceluiași infracțiuni poate fi efectuată de procurorii care îndeplinesc o condiție minimă de vechime efectivă de 5 ani și care nu au vocația de a fi promovați la parchetul de pe lângă tribunal.

Nu în ultimul rând, în considerentul nr. 74 din Decizia nr. 547/2020 (publicată în M. Of. nr. 753 din 19 august 2020), instanța de contencios constituțional a reiterat jurisprudența sa referitoare la dispozițiile art. 132 alin. (1) din Constituție, potrivit căreia *„prin aplicarea principiului controlului ierarhic, se asigură îndeplinirea de către toți procurorii din sistemul Ministerului Public a funcției lor de reprezentare a intereselor întregii societăți, altfel spus, exercitarea atribuțiilor de autoritate publică de către acesta, fără discriminare și fără părtinire. În virtutea acestui principiu, Ministerul Public este conceput ca un sistem piramidal, în care măsurile de aplicare a legii adoptate de procurorul ierarhic superior sunt obligatorii pentru procurorii din subordine, ceea ce conferă substanțialitate principiului exercitării ierarhice a controlului în cadrul acestei autorități publice”* (a se vedea Decizia nr. 345 din 18 aprilie 2006, publicată în M. Of. nr. 415 din 15 iunie 2006).

Experiența profesională, reflectată în vechimea efectivă în funcție a procurorilor, reprezintă unul dintre elementele pe baza cărora este conceput Ministerul Public, ca sistem piramidal, iar discrepanțele în reglementarea condițiilor minime de vechime efectivă pentru numirea în structurile specializate care funcționează la cel mai înalt nivel al Ministerului Public îi pot afecta coerența.

Așadar, noile dispoziții ale art. 79¹ alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, prin necorelarea cu prevederile Legii nr. 303/2004 și prin situațiile de incoerență legislativă pe care le generează, contravin dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (5), neîntrunind exigențele privind calitatea legii.

3. Încălcarea art. 16 alin. (1) din Constituție referitor la principiul egalității în drepturi. Motiv de neconstituționalitate intrinsecă.

În conformitate cu jurisprudența constantă a Curții Constituționale, reiterată în considerentul nr. 37 al Deciziei nr. 905/2020 (publicată în M. Of. nr. 495 din 12

mai 2021), *principiul egalității în drepturi presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. Ca urmare, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional [a se vedea, în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 86 din 27 februarie 2003, publicată în M. Of. nr. 207 din 31 martie 2003, Decizia nr. 476 din 8 iunie 2006, publicată în M. Of. nr. 599 din 11 iulie 2006, Decizia nr. 573 din 3 mai 2011, publicată în M. Of. nr. 363 din 25 mai 2011, Decizia nr. 366 din 25 iunie 2014, publicată în M. Of. nr. 644 din 2 septembrie 2014, paragraful 55, Decizia nr. 755 din 16 decembrie 2014, publicată în M. Of. nr. 101 din 9 februarie 2015, paragraful 23]. Principiul egalității în drepturi nu înseamnă uniformitate, încălcarea principiului egalității și nediscriminării existând atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite [a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 156 din 15 mai 2001, publicată în M. Of. nr. 339 din 26 iunie 2001, Decizia nr. 20 din 24 ianuarie 2002, publicată în M. Of. nr. 243 din 10 aprilie 2002, sau Decizia nr. 310 din 7 mai 2019, publicată în M. Of. nr. 663 din 9 august 2019].*

De asemenea, potrivit considerentului nr. 24 al Deciziei Curții Constituționale nr. 244/2021 (publicată în M. Of. nr. 551 din 27 mai 2021), *nesocotirea principiului egalității în drepturi are drept consecință neconstituționalitatea privilegiului sau a discriminării care a determinat, din punct de vedere normativ, încălcarea principiului. (...) Discriminarea se bazează pe noțiunea de excludere de la un drept (Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 21 octombrie 1993, publicată în M. Of. nr. 49 din 25 februarie 1994), iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 685 din 28 iunie 2012, publicată în M. Of. nr. 470 din 11 iulie 2012, Decizia nr. 164 din 12 martie 2013, publicată în M. Of. nr. 296 din 23 mai 2013, sau Decizia nr. 681 din 13 noiembrie 2014, publicată în M. Of. nr. 889 din 8 decembrie 2014). În schimb, privilegiul se definește ca un avantaj sau o favoare nejustificată acordată unei persoane/categorii de persoane; în acest caz, neconstituționalitatea privilegiului nu echivalează cu acordarea beneficiului acestuia tuturor persoanelor/categoriilor de persoane, ci cu eliminarea sa, respectiv cu eliminarea privilegiului nejustificat acordat. (...) Sintagma „fără privilegii și fără discriminări” din cuprinsul art. 16 alin. (1) din Constituție privește două ipoteze normative distincte, iar incidența uneia sau alteia dintre acestea implică, în mod necesar, sancțiuni de drept constituțional diferite.*

În raport cu jurisprudența instanței de contencios constituțional, articolul II pct. 1 și 2 [art. 79¹ alin. (3) și art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004] încalcă art. 16 alin. (1) din Constituție referitor la principiul egalității în drepturi.

Astfel, în noile dispoziții ale art. 79¹ alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 se prevede că, „pentru a fi numiți în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, procurorii trebuie să nu fi fost sancționați disciplinar, să aibă o bună pregătire profesională, o conduită morală ireproșabilă, o vechime de cel puțin 7 ani în funcția de procuror sau judecător și să fi fost declarați admiși în urma interviului organizat de către comisia constituită în acest scop” [art. 79¹ alin. (3)], iar „pentru a fi numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție, procurorii trebuie să nu fi fost sancționați disciplinar, să aibă o bună pregătire profesională, o conduită morală ireproșabilă, cel puțin 7 ani vechime în funcția de procuror sau judecător și să fi fost declarați admiși în urma unui concurs organizat de către comisia constituită în acest scop” [art. 87 alin. (2)].

Atât procurorii numiți în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, cât și procurorii numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție dobândesc, pe durata exercitării funcției la nivelul acestor structuri specializate, gradul profesional de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Această concluzie se desprinde, pe de o parte, din poziționarea structurilor specializate menționate în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție [art. 79¹ alin. (1) din Legea nr. 304/2004 și art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002], iar pe de altă parte, din interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor art. 79¹ alin. (11) și ale art. 87 alin. (9¹) din Legea nr. 304/2004, care se referă la redobândirea gradului profesional anterior la data încetării activității în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau al Direcției Naționale Anticorupție.

În conformitate cu dispozițiile art. 17 alin. (5) din Legea nr. 303/2004, „perioada în care o persoană a avut calitatea de auditor de justiție, dacă a promovat examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, constituie vechime în funcția de judecător sau procuror.”

Așa cum s-a arătat, interpretarea corelată a noilor dispoziții ale art. 79¹ alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 cu dispozițiile art. 17 alin. (5) din Legea nr. 303/2004 conduce la concluzia că, în cazul numirii procurorilor în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al Direcției Naționale Anticorupție, pentru dobândirea gradului profesional de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, la calcularea condiției minime de vechime în funcția de judecător sau procuror se ia în considerare perioada în care procurorul a avut calitatea de auditor de justiție. Așadar, accesul la gradul profesional de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta

Curte de Casație și Justiție se realizează, în cazul numirii în cadrul structurilor specializate, prin includerea în calculul condiției minime de vechime a perioadei în care procurorul a avut calitatea de auditor de justiție.

În schimb, așa cum s-a subliniat, în temeiul dispozițiilor art. 44 alin. (2) din Legea nr. 303/2004, pentru dobândirea, prin promovare, a gradului profesional de procuror la parchetul de pe lângă tribunal, la parchetul de pe lângă curtea de apel și la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, „la calcularea condiției minime de vechime pentru a participa la concursul de promovare nu se ia în considerare perioada în care judecătorul sau procurorul a avut calitatea de auditor de justiție.” În consecință, accesul la gradul profesional de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și la gradul profesional de procuror la parchetul de pe lângă curtea de apel sau de pe lângă tribunal, se realizează, în cazul promovării, prin excluderea din calculul condiției minime de vechime a perioadei în care procurorul a avut calitatea de auditor de justiție.

Inexistența unei dispoziții de trimitere la art. 44 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 sau a unei dispoziții cu un conținut similar, în cazul numirii în cadrul structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, determină o încălcare a principiului egalității în drepturi, întrucât are ca efect instituirea unui tratament diferențiat pentru dobândirea gradului profesional de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din punct de vedere al calculului condiției minime de vechime, iar această diferențiere nu se bazează pe un criteriu obiectiv și rațional.

Modul de calcul al condiției minime de vechime are la bază ideea de experiență profesională efectivă pentru accesul procurorilor la un anumit grad profesional și trebuie să își mențină caracterul unitar, indiferent dacă accesul la gradul profesional se realizează prin promovare sau prin numirea în cadrul unei structuri specializate de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, neexistând o motivare obiectivă și rezonabilă pentru instituirea unui mod de calcul diferențiat al condiției minime de vechime în cazul promovării procurorului și în cazul numirii procurorului în cadrul unei structuri specializate.

Încălcarea principiului egalității în drepturi prevăzut în art. 16 alin. (1) din Constituție, generată de instituirea unui tratament diferențiat în modul de calcul al condiției minime de vechime, în absența unui criteriu obiectiv și rațional, are drept consecință neconstituționalitate privilegiului constând în includerea perioadei în care procurorul a avut calitatea de auditor de justiție în calculul condiției minime de vechime pentru numirea în cadrul structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, impunându-se eliminarea acestui privilegiu.

4. Încălcarea art. 131 alin. (1) raportat la art. 1 alin. (3) și art. 16 alin. (1) din Constituție în ceea ce privește rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept. Motiv de neconstituționalitate intrinsecă.

Art. 131 alin. (1) din Constituție reglementează coordonatele principale ale rolului Ministerului Public, și anume: reprezentarea intereselor generale ale societății, apărarea ordinii de drept și apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor.

În sensul argumentelor prezentate în precedent, diferența de tratament juridic în privința modului de calcul al vechimii necesare pentru numirea în funcția de procuror în cadrul structurilor Ministerului Public este considerată a aduce atingere principiului egalității în drepturi statuat în art. 16 alin. (1) din Constituție.

Astfel, așa cum s-a arătat anterior, prin instituirea unor condiții privilegiate de calcul al vechimii în funcție pentru numirea procurorilor în cadrul structurilor specializate (Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și Direcția Națională Anticorupție) comparativ cu celelalte unități ale Ministerului Public, este afectat fundamentul primordial pentru îndeplinirea unei competențe de nivel superior, respectiv criteriul vechimii necesare pentru a funcționa pe un anumit palier în sistemul piramidal al instituției.

Așa cum s-a reținut în jurisprudența Curții Constituționale, egalitatea în fața legii - viciată în sensul argumentelor anterioare - este una dintre componentele statului de drept:

*„De altfel, sistemul dreptului românesc este format din totalitatea normelor juridice adoptate de către statul român și care trebuie să fie în consonanță cu principiul supremației Constituției și principiul legalității, care sunt de esența cerințelor statului de drept, principii înscrise în art. 1 alin. (5) din Constituție (...), unica autoritate legiuitoare a țării fiind Parlamentul, având în vedere că statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale. Democrația constituțională, într-un stat de drept, nu este însă o abstracție, ci este o realitate a unui sistem în cadrul căruia supremația Constituției limitează suveranitatea legiuitorului, care în procesul de creare a normelor juridice și de adoptare a unor acte normative trebuie să țină cont de anumite principii, cum ar fi principiul legalității, care este de rang constituțional. În acest sens este de menționat și faptul că, după Raportul privind statul de drept, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86-a reuniune plenară a sa din 25-26 martie 2011, aceasta a adoptat, la cea de-a 106-a reuniune plenară a sa din 11-12 martie 2016, o Listă detaliată privind statul de drept, care oferă o imagine de ansamblu **asupra domeniului de aplicare extins al statului de drept care acoperă, printre altele, legalitatea (supremația dreptului, relația dintre dreptul internațional și dreptul intern, procedurile legislative, competențele de legiferare ale executivului, situațiile de urgență, actorii***

privați care exercită sarcini publice), securitatea juridică (accesibilitatea legislației și deciziile judiciare, previzibilitatea, stabilitatea și coerența, încrederea legitimă, principiul neretroactivității, principiul nulla poena sine lege, autoritatea de lucru judecat), prevenirea abuzurilor de putere, egalitatea în fața legii și nediscriminarea, precum și accesul la justiție (independența și imparțialitatea sistemului judiciar/judecătorilor, procesul echitabil, inclusiv eficacitatea hotărârilor judecătorești și autonomia organelor de urmărire penală)” (Decizia Curții Constituționale nr. 104 din 6 martie 2018, publicată în M. Of. nr. 446 din 29 mai 2018, par. 73)

Ordinea de drept este considerată a fi un precursor al statului de drept, consacrat prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Constituție, așa cum s-a afirmat în spațiul juridic european: „*Cu mult înainte ca principiul statului de drept să fie menționat în mod explicit în tratatele UE, Curtea de Justiție, în hotărârea sa din 1986 Les Verts, a subliniat faptul că UE este «bazată pe ordinea de drept, întrucât nici statele sale membre, nici instituțiile sale nu pot să se sustragă controlului ce vizează conformitatea actelor adoptate de acestea cu carta constituțională fundamentală, reprezentată de tratat»*” (Anexa I - „Statul de drept, un principiu fundamental al Uniunii” la Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu - Un nou cadru al UE pentru consolidarea statului de drept. Brussels, 11.3.2014 COM(2014) 158 final¹).

Ține de esența semantică a conceptului de „ordine de drept” faptul că întreaga organizare și funcționare a statului de drept este subordonată imperativului de dispunere/sucesiune/rânduire/orânduială cu caracter regulat, cerință aplicabilă în cazul tuturor entităților statale, inclusiv Ministerului Public.

În circumstanțele expuse anterior, diferența de reglementare în calculul vechimii reflectă o necorelare cu ordinea ierarhică a structurilor din cadrul Ministerului Public, ceea ce echivalează cu nesocotirea „ordinii de drept a vechimii”, iar, în privința ierarhiei competențelor, reprezintă o aplicare inversată a principiului de drept *qui potest plus, potest minus*, în forma nepermisă și contrară ordinii firești: *qui potest minus, potest plus*.

În acest context, viciul care afectează criteriile de numire în cadrul Ministerului Public, prin prisma calculului privilegiat al vechimii în funcție pentru structurile specializate, nu este congruent cu rolul său în „apărarea ordinii de drept.”

Pentru aceste argumente, dispozițiile criticate încalcă art. 131 alin. (1) raportat la art. 1 alin. (3) și art. 16 alin. (1) din Constituție, în ceea ce privește rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014DC0158&from=SK>

În consecință, pentru considerentele expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite

HOTĂRĂȘTE:

Sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra neconstituționalității *Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (PL-x 125/2021; L196/2021), în ansamblul său.

Anexăm în copie tabelele cu semnături.

Președinte
Judecător Corina-Alina Corbu

Prim-magistrat-asistent delegat
Aneta Ionescu